

ОСОБЛИВОСТІ ТЕЛЕПРОГРАМ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН ЗАКАРПАТТЯ В КОНТЕКСТІ СУСПІЛЬНОГО МОВЛЕННЯ

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія.

Випуск 2 (42).

УДК 070-054.57(477.87):654.197

DOI: 10.24144/2663-6840/2019.2(42).222–227.

Толочко (Каралкіна) Н. Особливості телепрограм для національних меншин Закарпаття в контексті суспільного мовлення; кількість бібліографічних джерел – 21; мова українська.

Анотація. У статті визначено основні проблеми телемовлення для національних меншин у прикордонному регіоні. Розглянуто особливості телепрограм для етностільнот Закарпаття і про них на прикладі колишнього державного телеканалу «Tusa-1» (нині «UA: Закарпаття») та двох комерційних каналів («Sirius» і «TV21 Ungvar»). У висновках узагальнено результати дослідження й окреслено перспективи розвитку телепрограм для нацменшин Закарпаття в контексті суспільного мовлення.

Ключові слова: регіональне телебачення, радіо, національні меншини, суспільне мовлення, Закарпаття.

Постановка проблеми. Географічне розташування Закарпаття обумовлює необхідність врахування специфіки етнічної комунікації у процесі дослідження медіасистеми регіону. Проблематика телемовлення для національних меншин найзахіднішої області України є малодослідженою й потребує ґрунтовного вивчення, особливо в контексті розвитку суспільного мовлення. Аналіз тематичного наповнення, верстки, мовностилістичних особливостей програм, створених для етнонаціональних спільнот і про них – вкрай актуальний згусток питань для підтримання толерантної міжкультурної комунікації в регіоні та об'єктивного інформування національних меншин рідною для них мовою, а сьогодні ще й для вироблення системи захисту інформаційного простору нашої держави.

Аналіз досліджень. Проблемам медіа національних меншин, характерним рисам репрезентації етностільнот в інформаційно-комунікаційному просторі присвячені дослідження українських науковців Н.М. Сидоренко [Сидоренко 2001], М.І. Ярмоленко [Ярмоленко 2014], Ю.М. Бідзілі [Бідзілі 2016]. Окремі аспекти розвитку теле- і радіопростору крайньої західної області України подано у працях І.Г. Мащенко [Мащенко 2005], О.В. Головчук [Головчук 2008], розвідках М.В. Улиганець [Улиганець 2012], Т.І. Росул [Росул 2016]. Аналіз особливостей програм для національних меншин на сучасному етапі обумовлює врахування напрацювань українських науковців Н.А. Гусак [Гусак 2006], Т.О. Чепурняк [Чепурняк 2014], С.В. Остапи, В.В. Міського та І.Є. Розкладая [Остапа 2018], які досліджували роль суспільного мовлення в демократичній державі; моделі управління незалежним мовником; фінансування, правові засади такого мовлення; перспективи його розвитку тощо.

Мета статті – схарактеризувати основні етапи розвитку мовлення для нацменшин крайньої західної області України; особливості проблемно-тематичного наповнення телепрограм; специфіки інформаційно-мовної палітри телепродукту, при-

значеного для етностільнот у контексті розвитку суспільного мовлення.

Виклад основного матеріалу. Від самого зародження аудіовізуальних ЗМІ в крайній західній області України представники держав, до складу яких входило Закарпаття, враховували етнічний аспект, щоправда, відрізнялися підходи щодо організації програм, ідеологічне підґрунтя такого мовлення. Передумови формування радіо- й телепрограм для національних меншин виникли у період приєднання Підкарпатської Русі до Чехословаччини на правах автономії. Із 30-х рр. ХХ ст. у цій частині республіки розвивалося радіомовлення для нечисельних національних меншин (чехів, словаків, росіян), натомість для корінної нації Підкарпатської Русі – українців – упродовж тривалого часу не існувало жодної українськомовної радіопроеграми, як і власної радіостанції. Подібні процеси є свідченням того, що «реальний автономний статус краю, передбачений договорами, так і не був забезпечений чехословацьким урядом» [Бідзілі 2016, с. 81].

З метою пропаганди у Чехословаччині використовували й фільми-хроніки, які знімали у 30-х рр. на території Підкарпатської Русі та в інших частинах республіки. Стрічки коментували чеською мовою чи супроводжували музикою. Це були пейзажно-побутові відеожурнали; фільми, приурочені відкриттю важливих об'єктів за участі політичних і громадських діячів; художні фільми тощо [Росул 2016, с. 24–32]. Із періоду 1938–1940 рр. відомі пропагандистські угорськомовні фільми-хроніки про прихід угорських військ до Ужгорода і Мукачеве; зустріч угорських і польських військових на кордоні тощо [Територія терору. URL: http://territoryterror.org.ua/uk/archive/film-archive/video/?vd_movieid=126]. Щодо радіомовлення, у Карпатській Україні існувала короткохвильова радіостанція [Мащенко 2005, с. 92], однак Пресова Служба Карпатської України користувалася й радіохвилями в Банській Бистриці та Пряшеві [Бідзілі 2016, с. 83]. На територію сучасного Закарпаття в той час мовили чеські, угорські радіостанції, утім

це були дуже скупи відомості, до того ж нерідко неправдиві, маніпулятивні [Твори Василя Гренджі-Донського 1987, с. 103]. Незважаючи на пропагандистське спрямування, зразки кінодокументалістики 30-40-х рр., а також радіопроекти того часу варто враховувати у процесі дослідження регіональних ЗМІ, оскільки в них відображали спосіб життя, рівень культури, розвиток виробництва, демонстрували важливі події, популяризували Підкарпатську Русь тощо.

У радянську добу програмне наповнення тодішнього обласного радіо, заснованого в 1945 р., розширювалося в напрямку від першої інформаційної передачі «Останні вісті» до тематичних передач для різновікового слухача, зокрема мовами етноспільнот (російською, угорською). У головній редакції телебачення з 1967 р. існувала об'єднана редакція подовжених програм, мовлення у якій велося українською, угорською, молдавською мовами. Наприкінці 60-х рр. були створені окремі редакції телепередач угорською і молдавською [ЗОДА. Ф. 1238. Оп. 2. Спр. 842. Арк. 56]. Варто зазначити, що редакції мовами нацменшин не були самостійними у творчому плані, у 60–80-х рр. вони нерідко дублювали основні матеріали інформаційних та аналітичних українськомовних програм, а також готували випуски до ювілейних дат, телефільми. Увага до контенту, який пропонували редакції мовами нацменшин, обумовлювалася ідеологією, контрпропагандою, спрямованістю на виховання радянської людини.

Ситуація з веденням інформаційної політики у державі змінилася з утвердженням незалежності. На початку 90-х рр. у структурі закарпатського телерадіоцентру існували головна редакція телебачення, об'єднані редакції програм угорською, румунською, німецькою (із 1992 р.), словацькою (із 1994 р.) мовами. Ці телепрограми були і залишаються унікальними в межах України. До прикладу, перші випуски німецької редакції присвятили проблемам культури, історії, етнографії німців, тож їх одразу відзначили представники національних меншин (*Закарпатська правда*. 1992. 18 березня. № 17 (14696), 4).

Новий етап історії закарпатського державного радіо і телебачення розпочався зі створення власного телеканалу «Tusa-1», радіостанції «Tusa-FM» у 2005 р. та з початком трансляції програм ЗОДТРК через супутник у 2006 р. Того ж року на обласному телебаченні засновані редакції передач російською, «русинською» та ромською мовами. Відтак кількість програм для етноспільнот поступово збільшувалася, у 2012 – 2018 рр. виходило 14 іншомовних телепрограм, щотижневий дайджест, а також 13 програм на радіо [UA: Суспільне мовлення. URL: <https://suspiilne.media/news/224>]. Значна кількість телепрограм для національних меншин була перевагою телеканалу на всукраїнському рівні, щоправда, програми окремих редакцій, наприклад, румунської, словацької, частково – угорської мали нечіткі формати, у зв'язку з чим транслювали схожий контент; не мали субтитрів; потребували удосконалення на рівні відеоредакції тощо.

Крім радіо- й телепрограм для національних меншин і про них, журналісти українськомовних інформаційних («Вчасно»), аналітичних («Про головне», «Євроектор»), розважальних («Просто неба») програм розповідали про етнонаціональні спільноти краю крізь призму політичних подій, мистецько-культурних подій, спортивних заходів, релігійних свят тощо.

Після реорганізації колишньої ЗОДТРК у суспільний мовник «UA: Закарпаття» у структурі колишньої державної телерадіокомпанії відбулися суттєві зміни, зокрема кадрові, що вплинуло й на програмне наповнення. Згідно з Концепцією мовлення з тематики національних меншин [UA: Суспільне мовлення. URL: <https://suspiilne.media/news/224>], кількість проектів, величина редакцій програм для етноспільнот, як і раніше, залежить від їхньої чисельності. Так, у Філії ПАТ НСТУ «Закарпатська регіональна дирекція» найбільшою має бути угорська редакція, утім, у 2018 р. з телеканалу звільнилася значна частина працівників, зокрема весь склад угорської редакції. Із цього часу виникли суттєві труднощі з підготовкою як телевізійних, так і радіопрограм для громади, що вплинуло на кількість і якість телепроектів [Детектор медіа. URL: https://stv.detector.media/reformuvannya/regional_movnyky/usya_redaktsiya_ugorskojuy_movoyu_tisil_perekhodit_na_privatnij_kanal/]. Відтак у 2019 р. угорською мовою на «UA: Закарпаття» виходить програма «Горизонт» (у зміненому форматі) та щоденні новини «Hirek» (перекладені угорською сюжети українськомовної програми «Новини»). Автори програми «Горизонт» стали частіше звертатися до різножанрових матеріалів – сюжетів, репортажів, інтерв'ю – у межах одного та різних випусків (Latohatar. 12.02.19; 2.07.19). Сюжети цієї програми уміщують чимало інформації з життя нацменшини, мінімум авторського втручання; створені із залученням сучасної техніки, зокрема, квадрокоптерів, що сприяє якісним відео, відзнятим із висоти пташиного польоту. Попри переваги, обидві угорськомовні програми потребують підсилення аналітичної складової у випусках, якісного авторського контенту.

Із трьох румунськомовних програм в ефірі суспільного мовника залишилася одна – «Телекур'єр румунів», із трьох словацькомовних – «Словацьке слово», а з двох німецькомовних – щотижнева програма «На власні очі». Їхня концепція не змінилася, у випусках продовжують висвітлювати теми міжнародної співпраці, суспільної галузі, культури, мистецтва, релігії тощо. У німецькомовній програмі, до прикладу, розповідають про національні традиції, культуру, побут німців Закарпаття, австро- та німецько-українські проекти з кооперації та партнерства тощо. У 2018 – 2019 рр. суттєво покращилася якість зйомок, які також здійснюють із допомогою квадрокоптерів. Кадри, відзняті із висоти, чергують із крупними, середніми, загальними планами, демонструють деталі, які підсилюють сказане, передають емоції (Mit eigenen augen. 14.04.19; 26.06.19).

Незмінною в ефірі суспільного мовника за-

лишилася програма для ромів *«Романо джівінен»* (*«Ромське життя»*), у якій розповідають про культуру і традиції ромів, приділяють значну увагу освітній проблематиці. Цікаво, що програма виходить українською, а ромською лише вітаються і прощаються з глядачами. Також в ефірі суспільного мовника представлена російськомовна програма *«Зеркала времени»*. Її героями є видатні діячі сучасності та минулого, переважно не представники російської меншини, а російськомовні закарпатці. Випуски присвячують висвітленню культурно-мистецьких подій в Ужгороді, темам культури, фольклору, історії, кухні, релігії. На жаль, продовжує виходити *«Русинська родина»*, у якій пропагують існування окремої «русинської» мови, національності «русин», що загрожує цілісності України. У випусках свідомо уникають слів «Закарпаття», «закарпатський», замінюючи їх «Пудкарпаттям», прикметниками «пудкарпатський», «русинський» тощо. «Русинський» проєкт є значною проблемою, над розв'язанням якої вже не один рік дискутують науковці, політики, громадські діячі [Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29464228.html>]. У 2017 – 2018 рр. вийшло кілька випусків *«Русинської родини»*, озвучених українською літературною мовою. У них популяризували регіональне мистецтво, фольклор (Русинська родина. 3.06.17; 7.10.17; 14.10.17). До прикладу, два випуски були присвячені фестивалю стрілецької пісні «Красне поле» з нагоди річниці Карпатської України (Русинська родина. 18.03.17; 25.03.17). Утім навіть у вигляді культурно-просвітницької програми із вкрапленням патріотичної тематики *«Русинська родина»* загрожує інформаційному простору Закарпаття й України загалом, оскільки сприяє активізації рухів за федералізацію, пропагує ідею «окремого народу» з «власною мовою і територією». До пропозиції перейменувати *«Русинську родину»* на «Закарпатську родину» [Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28853364.html>] автори програми не дослухалися. Протидіяти поширенню русинських маніпуляцій може слугувати популяризація діалектів, говорів української мови, а також заборона використовувати давню самоназву українців у значенні «неукраїнець», для позначення нового народу, «бо така практика є маніпулятивною та антиісторичною» [Белей 2017, с. 308].

У 2019 р. суттєвих змін на рівні змісту і форми зазнала програма *«Від суботи до суботи»*, у якій пропонують огляд подій із життя нацменшин і яка упродовж багатьох років виходила з українськомовними титрами. Сьогодні вона називається *«#ethno vision. Дайджест»*, має новий логотип і заставку. Зберігся підхід до формування випусків, які склалися з сюжетів, репортажів, інтерв'ю, підготовлених редакціями національних меншин. Змінилося місце зйомок – програма стала позастудійною, її знімають в різних місцях Ужгорода. У випусках намагаються додати авторської оцінки огляду подій, акцентують на певних деталях, сміливіше висловлюють ставлення до проблеми, події, ситуації. Як і в попередні роки виходу програми, інформа-

ційні матеріали в ній чергуються з аналітичними і художньо-публіцистичними, у випусках висвітлюють актуальні події, проблеми, ситуації з життя нацменшин, розповідають про відомих представників громад. Кожна національна редакція пропонує по одному сюжету для випуску, завдяки чому виходить огляд, щоправда, в окремих випусках превалює культурно-мистецька тематика, до прикладу, у програмі від 23.03.19: *«Зустріч з питань відкриття пункту пропуску Біла Церква – Сігету Мармацієй; Йосип Калої – представник німецькомовної громади села Барбово; як зняти кіно на актуальну тематику; конкурс словацьких легенд; мисткині-аматорки представили свої роботи на виставці “За-чарована весною”»* [UA: Zakarpattya. URL: <https://uz.suspilne.media>].

У 2017–2019 рр. у телерадіомовному просторі Закарпаття були представлені програми мовами нацменшин і двох комерційних каналів – *«TV21 Ungvar»* (*«21 Ужгород»*), *«Sirius»*. Телеканал *«21 Ужгород»* є першим на Закарпатті приватним регіональним телеканалом, заснованим ще в 1991 р. У 2018 р. 50 % його акцій придбало Товариство угорської культури Закарпаття. Після цього угорська редакція колишнього каналу *«Tusa-1»* майже в повному складі перейшла працювати на приватний канал, який задля розмежування з українськомовним назвали *«TV21 Ungvar»*. В ефірі представлені інформаційні, суспільно-політичні, розважальні, спортивні програми [TV21 Ungvar. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/channel/UCDi6dyrKqxuYxqgDi3teOKg>]. Крім політематичних угорськомовних, виходить програма для ромів *«Романо лав»*, яка є другою програмою для ромів в інформаційному просторі Закарпаття, що унікально не тільки для регіону, а й України загалом. Випуски *«Романо лав»* тривають українською, а ромською вітаються і прощаються з глядачами. За концепцією ця програма схожа з *«Романо джівінен»*, у ній також висвітлюють події, пов'язані із ромами, звертають увагу на проблеми. Утім, якість зйомок краща, ніж на колишньому державному телеканалі, що пояснюється наявністю сучасної техніки, фінансовими можливостями приватного телеканалу. Таким чином, програма *«Романо лав»* нині є серйозним конкурентом *«Романо джівінен»*, що вимагає від суспільного мовника вдосконалення проєкту на рівні змісту і форми. Цікаво, що угорськомовні програми *«TV21 Ungvar»* виходять без українських титрів. Натомість програма *«Романо лав»* титрується угорською, що підтверджує цілеспрямовану роботу телеканалу на задоволення інформаційних потреб найбільшої етноспільноти Закарпаття – угорської.

На приватному телеканалі *«Sirius»* у 2017–2019 рр. виходили програми для національних меншин *«Разом»*, *«Слідами предків»*, *«Важливі питання»* (у межах яких пропонували випуски словацькою, угорською, німецькою мовами) та новини угорською – *«Hirek»*. Перші три програми тематично охоплювали культуру, історію, мистецтво, релігію, їх готували на достатньо високому технічному рівні. Чимало випусків титрували українською. *«Sirius»*

позиціонував себе як телеканал семи мов, мав амбітні плани і молоду команду [Sirius. URL: <https://kanalsirius.tv/>]. Однак сьогодні про нього варто говорити у минулому часі, бо з вересня 2019 р. мовник перебуває у процесі закриття через фінансові труднощі, небажання власника продовжувати діяльність.

Висновки. Таким чином, редакції програм мовами нацменшин були і поки що залишаються перевагою колишнього державного телеканалу «Туса-1» – сучасного «UA: Закарпаття» – на всеукраїнському рівні. Утім, у 2018–2019 рр. в ефірі суспільного мовника суттєво зменшилася кількість телепрограм для етностільнот, хоча кількість редакцій, що їх виготовляють, залишилася незмінною. Так, угорська, румунська, німецька, словацька редакції нині готують лише по одній програмі замість двох-трьох, як було раніше. Натомість в об'єднаній ромсько-російсько-русинській редакції особливих змін не відбулося: в ефірі представлена програма для ромів «Романо джівіпен», небезпечна для інформаційного простору «Русинська родина» та суперечлива з огляду на військові дії Росії проти України програма «Дзеркало часу».

Зменшення кількості програм зумовлене потребою удосконалення на рівні змісту і форми, відсутністю чітких форматів, невідповідністю телестандартам, браком фахівців. Програмам властиве недостатнє авторське опрацювання тем; недотримання принципу верстки випуску від найважливішого до менш важливого; недоліки на

рівні відеоряду, синхронів, компоновання мікро-тем, опрацювання фактів та їхнього аналізу; відсутність субтитрів. Однак скорочення кількості проектів поки що не сприяло покращенню якості. Натомість виникли кадрові проблеми в угорській і ромській редакціях. У зв'язку з розвитком програм для етностільнот в ефірі комерційних мовників (телеканалів «Sirius» та «TV21 Ungvar») необхідно працювати над удосконаленням Філії ПАТ НСТУ «Закарпатська регіональна дирекція», оскільки недостатнє фінансування, нестача професійних кадрів, техніки може стати причиною втрати конкурентоздатності каналу на медіаринку.

Тож сьогодні перед «UA: Закарпаття» постає чимало викликів, серед яких найважливіше – заслужити довіру глядачів. Для цього журналісти телеканалу повинні дотримуватися стандартів, етичних норм, всебічно інформувати глядачів рідною мовою та мовами нацменшин, які проживають у регіоні, тобто враховувати національно-історичну та ментальну специфіку аудиторії. Забезпечення якісного контенту, спрямованого на задоволення інтересів різних верств суспільства, виховання культури, підтримку національної ідентичності, є невід'ємною ознакою суспільного мовлення. Натомість незадоволеність інформаційних потреб національних меншин Закарпаття, навмисне роздмухування між-етнічних конфліктів, поширення неправдивих відомостей задля маніпулювання загрожує безпеці прикордонного регіону.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белей Л.О. «Русинський» сепаратизм: націєтворення in vitro. К.: Темпора, 2017. 392 с.
2. Бідзіля Ю.М. Періодика транскордоння в контексті міжнаціональної комунікації: монографія. Ужгород: Аутдор-Шарк, 2016. 469 с.
3. Вся угорська редакція Закарпатської філії НСТУ переходить на приватний канал. *Детектор медіа*. URL: https://stv.detector.media/reformuvannya/regional_movnyky/usya_redaktsiya_ugorskojuy_movoyu_tisi1_perekhodit_na_privatny_kanal/.
4. Гаврош О. Телебачення на Закарпатті. Українська держава й далі буде у ролі «корисного ідіота»? *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28853364.html>
5. Головчук О.В. Регіональне телебачення України в контексті політичних трансформацій суспільства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук: спец. 23.00.03 – політична культура та ідеологія. К., 2008. 12 с.
6. Гусак Н.А. Громадське ТБ як форма організації та функціонування телемовлення (зарубіжний досвід та українські реалії): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук: спец. 10.01.08 – журналістика. Львів, 2005. 21 с.
7. Квартальні тематичні плани передач на 1969 рік // ЗОДА. Ф. 1238. Оп. 2. Спр. 842. 65 арк. Арк. 56.
8. Кіножурнал «Угорські новини» («Magyar vilaghirado»). *Територія терору*. URL: http://territoryterror.org.ua/uk/archive/film-archive/video/?vd_movieid=126
9. Команда Суспільного напрацювала нову редакцію Концепції мовлення з тематики національних меншин. *UA: Суспільне мовлення*. URL: <https://suspilne.media/news/224>
10. Машенко І.Г. Хроніка українського радіо і телебачення в контексті світового аудіовізуального процесу. К., 2005. 382 с.
11. Набока М. Джулай Д. Хто такі русини і що вони хочуть? *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29464228.html>
12. Остапа С.В., Міський В.В., Розкладай І.С. Суспільне мовлення в Україні: історія створення та виклики. Київ: ТОВ «Друкарня Віол», 2018. 156 с.
13. Росул Т. Образ Підкарпатської Русі в Чехословацькому кінематографі (1919–1938). *Студії мистецтвознавчі*. №1. 2016. С. 24–32.
14. Сидоренко Н.М. Сучасна преса національних меншин в Україні. *Актуальні проблеми журналістики: збірник наукових праць*. Ужгород: МП «Ліра», 2001. С. 215–220.

15. Твори Василя Гренджі-Донського. Щастя і горе Карпатської України. Щоденник. Т. 8. Видання Карпатського Союзу, Інк. Відділ у Вашингтоні, Д. К., 1987. 487 с.
16. Улиганець М.В. Закарпатська обласна державна телерадіокомпанія напередодні Незалежності України (1987–1990). *Журналістика: науковий збірник*. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут журналістики. Вип. 11 (36), 2012. С. 22–31.
17. Чепурняк Т.О. Суспільне мовлення та процес його запровадження в Україні. *Наукові записки Інституту журналістики*. К., 2014. Т. 56. 388 с.
18. Ярмоленко М. Сучасний етап міжкультурної комунікації на Закарпатті. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кюраса НАН України*. Вип. 4–5 (72–73), 2014. С. 394.
19. Sirius. URL: <https://kanalsirius.tv>.
20. TV21 Ungvar. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/channel/UCDi6dyrKqxuYxqgDi3teOKg>.
21. UA: Закарпаття. URL: <https://uz.suspilne.media>.

REFERENCES

1. Belei L.O. (2017) «Rusynskyi» separatyzm: natsiietvorennia in vitro. [Rusyn Separatism: National Formation in Vitro]. Kyiv: Tempora. 392 s. [in Ukrainian].
2. Bidzilia Yu.M. (2016) Periodyka transkordonnia v konteksti mizhnatsionalnoi komunikatsii: monohrafiia [Periodic Transboundary in the Context of International Communication]. Uzhhorod: Autdor-Shark. 469 s. [in Ukrainian].
3. Vsia uhorska redaktsiia Zakarpatskoi filii NSTU perekhodyt na pryvatnyi kanal [All the Hungarian edition of the Zakarpattya's branch of PBCU goes to a private channel]. *Detektor media*. URL: https://stv.detektor.media/reformuvannya/regional_movnyky/usya_redaktsiya_ugorskoyu_movoyu_tisi1_perekhodit_na_privatnyy_kanal/ [in Ukrainian].
4. Havrosh O. Telebachennia na Zakarpatti. Ukrainska derzhava y dali bude u roli «korysnoho idiota»? [Will the Ukrainian State Continue to be a «Useful Idiot»?] *Radio Svoboda*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28853364.html> [in Ukrainian].
5. Holovchuk O.V. (2008) Rehionalne telebachennia Ukrainy v konteksti politychnykh transformatsii suspilstva [Regional television of Ukraine in the context of political transformation of society]: PhD the author's abstract: 23.00.03 – political culture and ideology. Kyiv. 12 s. [in Ukrainian].
6. Husak N.A. (2005) Hromadske TB yak forma orhanizatsii ta funktsionuvannia telemovlennia (zarubizhnyi dosvid ta ukraïnski realii) [Public TV as a form of organization and functioning of broadcasting (foreign experience and Ukrainian realities)]: PhD the author's abstract: 10.01.08 – journalism. Lviv. 21 s. [in Ukrainian].
7. Kvartalni tematychni plany peredach na 1969 rik [Quarterly thematic gearing plans for 1969] // Zakarpattya Regional State Archive. F. 1238. Description 2. Case 842. 65 s. S. 56 [in Ukrainian].
8. Kinozhurnal «Uhorski novyny» [Hungarian News Magazine]. *Terror Territory*. URL: http://territoryterror.org.ua/uk/archive/film-archive/video/?vd_movieid=126 [in Ukrainian].
9. Komanda Suspilnoho napratsiuvala novu redaktsiiu Kontseptsii movlennia z tematyky natsionalnykh menshyn. [The Public Broadcasting Team has Developed a New Version of the National Minority Broadcasting Concept]. URL: <https://suspilne.media/news/224> [in Ukrainian].
10. Mashchenko I.H. (2005) Khronika ukraïnskoho radio i telebachennia v konteksti svitovoho audiovizualnoho protsesu [Chronicle of the Ukrainian Radio and Television in the Context of Global Audiovisual Process]. Kyiv. 382 s. [in Ukrainian].
11. Naboka M. Dzhulai D. Khto taki rusyny i shcho vony khochut? [Who are the Ruthenians and What They Want?]. *Radio Svoboda*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29464228.html> [in Ukrainian].
12. Ostapa S.V., Miskyi V.V., Rozkladai I.Ye. (2018) Suspilne movlennia v Ukraini: istoriia stvorennia ta vyklyky [Public Broadcasting in Ukraine: History and Challenges]. Kyiv: TOV «Drukarnja Viol». 156 s. [in Ukrainian].
13. Rosul T. (2016) Obraz Pidkarpatskoi Rusi v Chekhoslovatskomu kinematohrafi (1919–1938) [The image of Subcarpathian Rus in Czechoslovak cinema]. *Art Studies*. 1 (2016). S. 24–32. [in Ukrainian].
14. Sydorenko N.M. (2001) Suchasna presa natsionalnykh menshyn v Ukraini [The contemporary press of national minorities in Ukraine]. *Actual problems of journalism: a collection of scientific works*. Uzhhorod: MP «Lira». S. 215–220 [in Ukrainian].
15. Tvory Vasyliia Hrendzhi-Donskoho. (1987) Shchastia i hore Karpatskoi Ukrainy. Shchodennyk [Works of Vasily Granji-Donsky. Happiness and Sorrow of the Carpathian Ukraine. Diary]. Publications of the Carpathian Union, Inc. Washington. 487 s. [in Ukrainian].
16. Ulyhanets M.V. (2012) Zakarpatska oblasna derzhavna teleradiokompaniia naperedodni Nezalezhnosti Ukrainy (1987–1990) [Transcarpathian regional state TV and radio company on the eve of Independence of Ukraine (1987–1990)]. *Journalism: scientific collection*. No. 11 (36). Kyiv. S. 22–31 [in Ukrainian].
17. Chepurniak T.O. (2014) Suspilne movlennia ta protses yoho zaprovadzhennia v Ukraini [Public broadcasting and its implementation in Ukraine]. *Scientific Notes of Institute of Journalism*. Kyiv. T. 56. 388 s. [in Ukrainian].
18. Yarmolenko M. Cuchasnyi etap mizhkulturnoi komunikatsii na Zakarpatti [Modern stage of intercultural

communication in Transcarpathia]. *Scientific Notes of Institute of Political and Ethnic Studies IF Kuraz, NAS of Ukraine*. 4–5 (72–73). S. 394 [in Ukrainian].

19. Sirius. URL: <https://kanalsirius.tv> [in Ukrainian].

20. TV21 Ungvar *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/channel/UCDi6dyrKqXuYxqgDi3teOKg> [in Ukrainian, Hungarian].

21. UA: Zakarpattia. URL: <https://uz.suspilne.media> [in Ukrainian].

FEATURES OF TV PROGRAMS FOR NATIONAL MINORITIES OF TRANSCARPATHTHIA IN THE CONTEXT OF PUBLIC BROADCASTING

Abstract. The problem of broadcasting for the national minorities of the Westernmost region of Ukraine is poorly investigated and needs a profound study especially in the context of public broadcasting development in Ukraine. The analysis of thematic content, typing, linguo-stylistic features of the programs created for ethnolinguistic communities is an extremely topical set of problems to foster tolerant intercultural communication in the region as well as objective informing the national minorities about state issues in their native language, especially nowadays within the context of the elaboration of information space defense system of the state.

The purpose of the paper is to find out the peculiarities of the problematic-thematic content of television programs, the specifics of the information-language palette of television product intended for the national minorities of Transcarpathia in the context of the development of public broadcasting.

The paper presents a brief excursion into the history of the development of radio and television programs for ethnic communities; the basic thematic layers of foreign language programs of the public broadcaster «UA: Transcarpathia» have been identified as well; reducing the number of television programs for national minorities on the former state television channel in the process of its transformation into a public broadcaster has been focused on; the specifics of broadcasting for ethnic communities offering such commercial channels as «Sirius», «TV21 Ungvar», advantages and disadvantages of their programs in comparison with public broadcasting have been outlined; linguistic features of journalistic materials have been in the focus of the researcher's attention; programs touching upon being tolerant in relation to national minorities have been analyzed.

The conclusions systematized and summarized the results of the study, outlined the problems and shortcomings of programs for the ethnic communities of Transcarpathia. The perspectives for the development of such television programs in the context of the development of regional public broadcasting and commercial segment aimed at outlining the overall picture of the television space of the border region have been outlined.

Keywords: regional television, radio, national minorities, public service broadcasting, Transcarpathia.

Стаття надійшла до редакції 19 жовтня 2019 р.

© Толочко Н., 2019 р.

Наталія Толочко (Каралкіна) – аспірантка кафедри журналістики Ужгородського національного університету, Ужгород, Україна; <https://orcid.org/0000-0002-9828-9687>

Nataliia Tolochko (Karalkina) – Postgraduate student, Department of Journalism, Uzhhorod National University, Uzhhorod, Ukraine; <https://orcid.org/0000-0002-9828-9687>